

El laberint saharià

Aquesta setmana el Front Polisario commemora 20 anys de lluita per la independència de l'última colònia d'Àfrica. Una guerra oblidada pel món occidental, que ha deixat el poble saharià desemparat.

El passat dimecres dia 17, a les 11 del matí va celebrar-se a al-A'yun una manifestació d'adhesió a Espanya que va desenvolupar-se enmig d'un gran ordre i entusiasme i on va participar la majoria de la població i de les tribus veïnes. La tarda del mateix dia, un grup de joves moguts per agitadors estrangers, van provocar disturbis que van ser reprimits per les forces de l'ordre públic. Aquestes van respondre a trets de pistola i van provocar la mort de dues persones de raça negra que no han estat identificats com a saharians. En aquests moments regna la més completa tranquil·litat i les autoritats judicials fan investigacions per aclarir els fets.

Aquesta va ser l'única informació que va publicar-se a tot l'estat espanyol. El 17 de juny de 1970 era una data decisiva pel Sàhara Occidental. Aquell dia, sota els trets de les forces de l'ordre espanyoles, va començar un moviment que més tard es constituïria en el Front Polisario. Diferents ciutadans saharians van morir a la capital del Sàhara Espanyol en un enfrontament entre 3.000 nadius i les tropes espanyoles, al popular barri Jatarrambla.

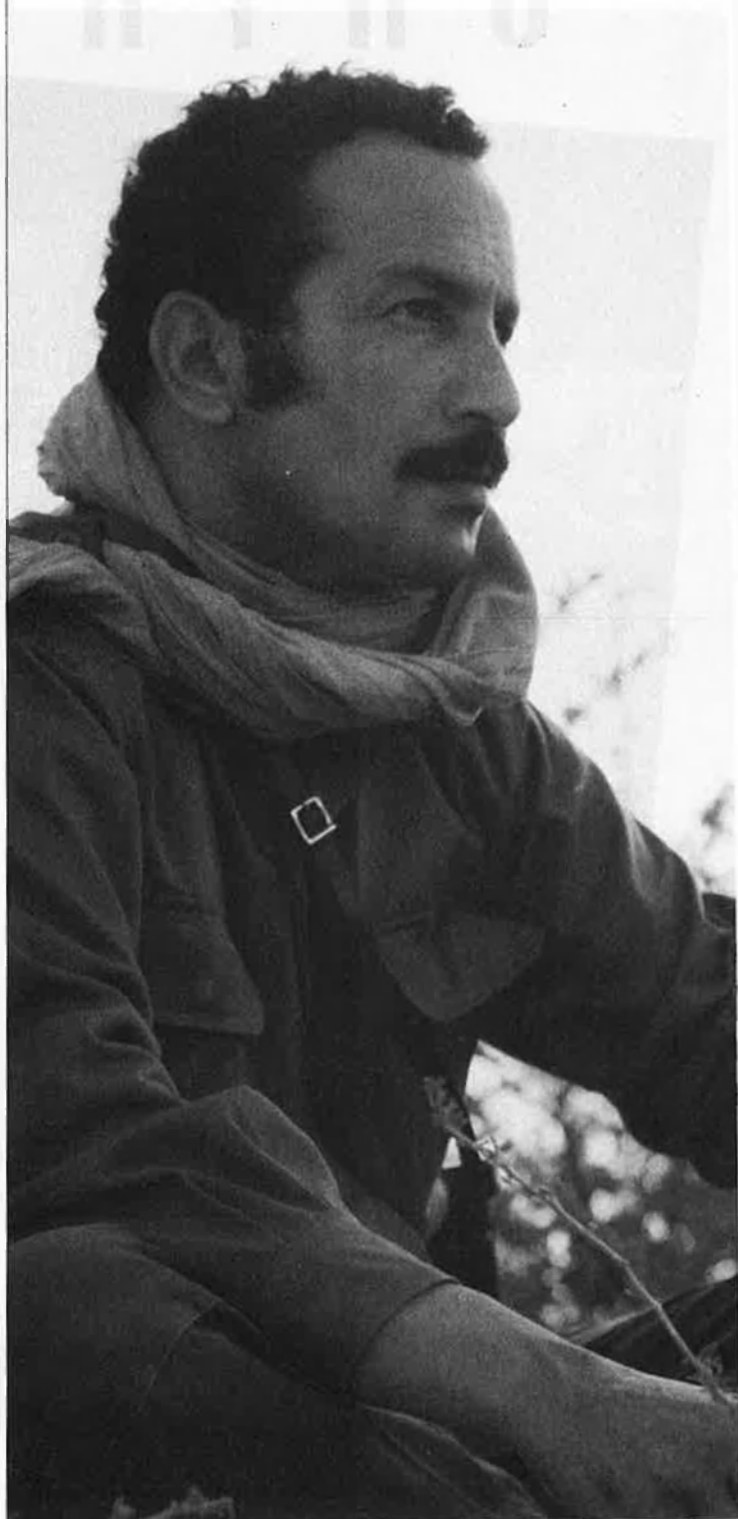
Al mateix temps, les autoritats espanyoles detenien Mohamed Bassir, Aquest es convertiria en el primer *desaparegut polític* del Sàhara. Mai més s'ha sabut què va passar amb ell. Les autoritats espanyoles van dir en el seu moment que va ser deportat a Mauritània, el Front Polisario va creure durant molt de temps que estava empresonat a al-A'yun o a les illes Canà-

ries. La realitat és que mai ningú ha tornat a saber res d'ell. Mohamed Bassir és considerat avui dia un heroi nacional. A començaments dels 70 era considerat un dels principals líders del moviment nacionalista saharià, llavors incipient. Els fets i la seva detenció van portar a la mobilització de tots els saharians que es consideraven un poble colonitzat. Tal i com sol passar, la repressió va convertir-se en l'espuma que va encendre un moviment que fins aquells moments s'havia mogut en el camp teòric. Primer va venir el moviment nacionalista, després les accions guerrilleres, malgrat que aquestes no van fer-se efectives fins dos anys després. Quan les autoritats espanyoles van voler reaccionar davant la magnitud del problema, ja era tard. El Front Polisario havia deixat de ser ja una organització de *quatre joves esvalotadors* moguts per potències estrangeres, que volien la seva independència.

Avui, vint anys després d'aquella data, el 17 de juny de 1970, el Western Sahara com diuen els anglosaxons, el Sàhara Occidental continua sent un país ocupat. De fet, és l'última colònia que queda al continent africà des que el passat més de març Namíbia va aconseguir la independència.

LA DURA VIDA AL DESERT ALGERIÀ

Quinze anys porten vora 180.000 saharians habitant una de les zones més dures del desert algerià. Un tros de desert ple de pedres i sorra.

És aquí on les temperatures del desert arriben a 55 graus a ple estiu on viuen els saharrians. A uns 40 quilòmetres sota Tinduf la vida està organitzada en *wilayas*, petites ciutats de *haimes*, les tendes tradicionals del desert que porten nostàlgicament el nom de les quatre principals ciutats

del Sàhara Occidental: Dahla, al -A'yun, Ausero, i Smara. Cada *wilaya* és autosuficient, té els seus ramats de bestiar, disposa d'escoles i atenció mèdica per una població que té elevadíssim índex de natalitat. La tenacitat és sens dubte l'arma principal dels saharrians. Això els ha permès

traure aigua de llocs on fa quinze anys, quan ells van arribar, no hi havia res i conrear enmig del desert 75 hectàrees d'horts d'on trauen pastanaguers, tomàquets, etc..

Però les verdures no arriben per a tothom i són repartides prioritàriament entre els hospitals i les escoles. Ara, malgrat les dificultats i les penúries, els saharrians han pogut, si més no, fer lleugerament habitable aquest tros de desert. Quan van arribar els primers refugiats fa quinze anys, acostumats bona part d'ells al clima humit de la costa, molts no van resistir-ho i van morir. Les difícils condicions de vida van fer que generacions senceres de nens morissin sense una possibilitat d'atenció mèdica. Fins i tot avui dia, a les escoles es veuen nens d'edats entre els dotze i els tretze anys afectats per la poliomeilitis, molt abans que comencessin les primeres campanyes de vacunació amb ajuda internacional.

LES SOLUCIONS

El conflicte del Sàhara Occidental és un conflicte sense solució bèl·lica i en què el més perjudicat és sens dubte el règim de Rabat, que dia re dia es veu obligat a mantenir un exèrcit de 150.000 homes fora del seu país, a més d'un sistema de murs defensius que li costen més de sis milions de dòlars diaris. Hassan es troba davant una equació de difícil solució. Ha de posar fi a una guerra que és una veritable sangonera per al seu país, sense donar la impressió de claudicació davant l'opinió pública internacional i davant el seu país el qual va empantanar en aquest conflicte.

A més en l'horitzó polític s'albiren un grapat d'esdeveniments que obliguen a trobar solucions polítiques ràpides. Per un costat, la monarquia alahuita ha de començar a preparar la seva successió i Hassan està obligat a deixar el

país en una situació política interna i externa de certa tranquil·litat. Al mateix temps, hi ha tota la qüestió de la formació del Gran Magrib Àrab, del qual Hassan II no vol perdre el tren després d'haver viatjat al juny de 1988 a la capital d'Algèria, Alger, un país que li era hostil des de feia més de quinze anys. Per acabar aquesta unió del Magrib Àrab aspira, amb vista a l'any 1992, a fer-se amb algun tipus d'acord preferencial amb una Comunitat Econòmica Europea que llavors funcionarà sense fronteres econòmiques. És clar, perquè això sigui realitat els països del Magrib Àrab saben que la Comunitat Europea els exigirà una situació d'estabilitat, que a hores d'ara la ferida oberta del conflicte del Sàhara Occidental no permet aconseguir.

Per la banda internacional sembla que hi ha una mena de consens generalitzat sobre la necessitat de trobar una solució al conflicte. Per un costat, el Secretari General de les Nacions Unides, Javier Pérez de Cuellar, que acaba el seu mandat l'any 1990 i voldria resoldre el contenciós de l'última colònia del continent africà. Per l'altre costat, segons informacions a què ha pogut tenir accés EL TEMPS, els càlculs fets pel Departament d'Estat Nord-americà sobre aquest conflicte és que podria estar solucionat en un termini d'un o dos anys.

Enmig del desert, a uns 40 quilòmetres del *wilaya* de Smara, hi ha una presó on viuen 200 presoners marroquins. Alguns d'ells porten més de deu anys esperant la solució del conflicte. El Front Polisario els ha volgut retornar al seu país, el Marroc, però Hassan II no els reconeix i en nega l'existència. La situació es kafkiana, el més kafkià de tot és que la presó no té portes, no fan falta, tot al voltant és desert, No importa, tampoc tindrien on anar.

Josep Morell

